

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, канд. екон. наук, доц. НТУ «ХПІ»;
О.І. АРТЕМЕНКО, студент НТУ «ХПІ»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У даній статті розглянуто порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства. Проаналізоване економічне значення прибутку та особливості його впливу на діяльність підприємств. Визначено сутність, роль та особливості процесу формування фінансових результатів як елементу загальної системи управління підприємством та його основні цілі. Звернуто увагу на методи формування Звіту про фінансові результати (форма №2).

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, операційні діяльність, прибутковість, доходи, витрати.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання особлива увага приділяється бухгалтерському обліку фінансових результатів, які є одним з найважливіших складових діяльності підприємств. На сьогодні проблеми формування фінансових результатів набувають актуальності і це обумовлює необхідність поглибленого вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду, пошуку напрямів удосконалення обліку та посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку). Адже, провідна роль фінансових результатів полягає в тому, що вони забезпечують зміцнення бюджету держави, сприяють інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій і фінансовій сферах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останній час питання, пов'язані з формуванням фінансових результатів діяльності знайшли своє відображення у роботах таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як: Ф.Ф. Бутинець, М.І. Ковальчук, П.П. Борщевський, Г.Г. Кірейцев, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, В.М. Жук, В.О. Шевчук, О.М. Петрук, І.І. Сахарцев, Л.В. Нападівська, В.К. Савчук, М.Г. Чумаченко, В.В. Сопко, М.О. Кізім, Е.М. Коротков, І.О. Бланк, А.П. Градов. Однак, питання формування фінансових результатів на підприємстві потребує подальшого глибшого дослідження.

Мета дослідження. Основним завданням статті є теоретичне висвітлення сутності фінансових результатів господарської діяльності підприємства та дослідження особливостей їх формування.

Виклад основного матеріалу. Фінансові результати суб'єктів господарювання відображають ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою і інвестиційною, вони становлять основу економічного розвитку

підприємства і зміцнення його фінансових відносин з партнерами. Зростання фінансового результату створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, здійснюючи розширене відтворення. Діяльність різних організацій пов'язана з залученням необхідних ресурсів, використанням їх в виробничому процесі, продажем виробничих товарів (робіт, послуг) і з отриманням фінансових результатів. В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання спрямована на отримання максимально можливої економічної вигоди, що знаходить свій прояв у фінансових результатах. Останній відображає всі сторони діяльності підприємства – рівень його технологій та організації виробництва, ефективність системи управління, контроль за рівнем витрат тощо. Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та служить основним критерієм стратегії суб'єкта господарювання.

Прибуток – найважливіший оціночний показник діяльності підприємства в сфері підприємництва і бізнесу. Формування прибутку як фінансового результату роботи підприємства, що відображається в обліку, в офіційній звітності суб'єкта господарювання, залежить від встановленого порядку визначення фінансових результатів діяльності; обчислення собівартості продукції; загальногосподарських витрат; визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності.

На формування абсолютної суми прибутку підприємства впливають: результати, тобто ефективність його фінансово – господарської діяльності; сфера діяльності; установлені законодавством умови обліку фінансових результатів.

Прибуток можна розглядати з різних сторін, наприклад, як кінцевий результат поточної інвестиційної і фінансової діяльності за певний період часу, який може бути визначено двома способами:

- згідно теорії статичного балансу, фінансовий результат визначається як нарощування капіталу за відповідний період, скорегований на приріст капіталу за рахунок емісії фінансових інструментів, переоцінки основних засобів і операцій по викупу власних акцій;

- згідно теорії динамічного балансу, визначення за відповідний період доходів і пов'язаних з ними витрат дає фінансовий результат діяльності організації в цьому періоді.

Визначення фінансового результату згідно першої теорії може здійснюватися з використанням даних бухгалтерського балансу (форма №1). Але на практиці широко використовують другий спосіб визначення фінансових результатів. З метою розкриття і надання заінтересованим користувачам інформації про порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства складають Звіт про фінансові результати (форма №2).

На сьогоднішній день вагомого значення при визначенні фінансового результату господарської діяльності підприємства набуває нормативно-правова база, адже саме вона регулює методику визначення фінансових результатів від різних видів діяльності, прямо впливає на величину кінцевого прибутку.

Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства складає різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво й реалізацію продукції.

Підтримка необхідного рівня прибутковості – об'єктивна закономірність нормального функціонування підприємства в ринковій економіці. Систематичний недолік прибутку та його незадовільна динаміка говорить про неефективність і ризикованість діяльності підприємства, що є однією з головних внутрішніх причин банкрутства.

Основними джерелами інформації про доходи і витрати підприємства є його бухгалтерський облік та бухгалтерська звітність.

Фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період визначається як різниця між доходами, які відносяться до звітного періоду, і витратами, що відносяться до того ж звітного періоду.

Звіт про фінансові результати є головним джерелом інформації про формування і використання прибутку. В ньому показані статті, які формують фінансовий результат від усіх видів діяльності.

Для обліку фінансових результатів використовують рахунки 79 «Фінансові результати» та 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Якщо рахунок 79 «Фінансові результати» є номінальним і на кінець звітного періоду закривається (сальдо немає), то рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» є пасивним і його сальдо відображається в балансі.

Підприємство за різних обставин може завершити звітний період зі збитками. Сума збитків відображається на окремому субрахунку і списується за рахунок раніше накопиченого нерозподіленого прибутку, а якщо його недостатньо - за рахунок резервного, пайового чи додаткового капіталу. На підприємствах, де відсутні такі джерела, непокритий збиток відображають у балансі в дужках у складі власного капіталу та вираховують його із загального підсумку.

У формуванні фінансових результатів під час поточного управління виділяють такі обов'язкові етапи, як:

- визначення необхідного розміру з урахуванням цілей підприємства;
- аналіз поточного стану та виявлення найістотніших зовнішніх і внутрішніх факторів, що вплинули на їх зміни;
- розрахунок планових або прогнозних величин фінансових результатів, що найповніше відповідає цільовим настановам;
- розроблення конкретних заходів задля досягнення запланованих значень;

- моніторинг усіх вищеперерахованих етапів та внесення корективів у ході реалізації намічених заходів.

Звіт про фінансові результати дає змогу користувачам, як зовнішнім, так і внутрішнім, оцінити результати діяльності підприємства в минулому, його прибутковість, можливість ефективно використовувати ресурси або ступінь ризику недосягнення очікуваної рентабельності діяльності.

Якщо підприємство в цілому націлено на високі темпи розвитку, ріст обсягу продажів, завоювання частки ринку, максимізацію прибутку, то метою формування фінансових результатів є високі темпи їх росту. Якщо підприємство стабілізує свою діяльність, задовольняючись мінімальним рівнем рентабельності або просто безбитковою діяльністю, то управління фінансовими результатами повинне бути сконцентровано на забезпеченні такої їх суми, що забезпечує поточну платоспроможність.

Висновки. Узагальнюючи все вищесказане, відмітимо, що фінансові результати в діяльності господарюючих суб'єктів – це або прибуток, або збиток підприємства за звітний період. Фінансові результати відображають мету підприємницької діяльності, її доходність, і є вирішальними для підприємства. Не дивлячись на законодавче рішення цього питання та значні науково – практичні напрацювання, воно все ж залишається невирішеним. З усього вищесказаного бачимо, що дослідження питань щодо формування та обліку фінансових результатів діяльності є досить актуальними і багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану підприємства.

Список літератури: 1. *Бутинець Ф. Ф.* Економічний аналіз: навч. посіб. / Франц Францович Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 680с. 2. *Фецович, Т.Р.* Формування фінансових результатів підприємств [Текст] / Т.Р. Фецович // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. - №36. – С. 405- 410. 3. *Базилінська О.Я.* Фінансовий аналіз: теорія та практика навч. посіб. / Олена Яківна Базилінська. – 2-ге вид. . – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 398с. 4. *Власова Н. О.* Ефективність формування фінансових результатів роздрібної торгівлі: монографія / Н. Власова, І. Мелушова. – Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2008. – 259 с.

Bibliography (transliterated): 1. Butynets F. F. *Economic analysis: proc. p.* / Franz F. Butynets. - Zhytomyr: Ruta, 2003. – P. 2. Pezowicz, T. G. *Formation of financial results of enterprises [Text]* / T. G. Pezowicz // Bulletin of Lviv commercial Academy. - 2011. - No. 36. P. 405 - 410. 3. Baslica A. I. *Financial analysis: theory and practice textbook. p.* / Elena Yakovlevna Baslica. - 2nd ed. . - Kiev: educational literature, 2011. – P. 4. Vlasova N. A. *the Efficiency of formation of financial results retail trade: monograph* / N. Vlasova, I. Melushova. - Kharkiv: Kharkiv state University of food technology and trade, 2008. - 259 p.

Надійшла (received) 27.03.2015